

Ministerie van Economische Zaken
Postbus 20101
2500 EC 'S-GRAVENHAGE

Blekerijlaan 14
3447 GR Woerden
Postbus 45
3440 AA Woerden

Telefoon 14 0348
Fax (0348) 42 84 51
gemeentehuis@woerden.nl
www.woerden.nl

BTW-nummer
NL0017.21.860.B.02
KvK-nummer
50177214
IBAN-nummer
NL41BNGH0285009672

Onderwerp: Internetconsultatie Wetsvoorstel aanpassing vergunningstelsel aardwarmte

Wetsvoorstel aanpassing		
Uw Kenmerk: vergunningstelsel aardwarmte	Uw brief van: geregistreerd onder nr.:	Datum 3 juli 2019
Ons Kenmerk	Doorkiesnummer/Behandeld door:	Verz. 17 juli 2019
19U.15560	8699 / K. Beek	

Geachte heer / mevrouw,

Het college van Woerden (het "college") heeft het Wetsvoorstel aanpassing vergunningstelsel aardwarmte met belangstelling bestudeerd. Het college heeft in een eerdere reactie op de concessieverlening aan Warmtebron Utrecht aangegeven positief kritisch te staan tegenover de ontwikkeling van aardwarmte. Daarbij hebben wij een aantal voorwaarden meegegeven, te weten:

- Veiligheid staat altijd voorop. Wanneer deze in het geding is / lijkt te zijn moet het project herbezien worden.
- De drinkwaterwinning en milieukwaliteit mogen niet in het geding komen.
- Het is nagenoeg onvermijdelijk dat aardgas vrijkomt bij het winnen van aardwarmte. In de vergunning dient gewaarborgd te worden dat de hoeveelheid af te vangen aardgas zoveel mogelijk wordt beperkt.
- Er moeten voldoende voorwaarden ingebouwd worden die er voor zorgen dat belangrijke afsluitende lagen in stand worden gehouden.
- Dat er goede, duurzame en sluitende afspraken worden gemaakt voor een schaderegeling in het geval schade ontstaat door de activiteiten.
- Tot slot dienen gemeenten en provincie op de hoogte gehouden te worden van de uitkomsten van onderzoek, en met name de monitoringsresultaten gedurende het gehele project (vanaf het verkennen tot en met het opruimen).

Wij hebben ook uw wetsvoorstel getoetst aan deze criteria. Het college is van mening dat het wetsvoorstel op punten tegemoet komt aan deze voorwaarden, maar dat er tegelijkertijd zorgpunten zijn en blijven.

Positieve punten

Het college vindt het positief dat de mijnbouwwet wordt aangepast en dat de procedure van vergunningverlening voor aardwarmte meer wordt toegesneden op aardwarmte. Zo vindt het college het positief dat bij een vergunning voor een proefboring meteen een voorlopige winningsvergunning wordt verleend, zodat er bij een succesvolle proefboring niet gewacht hoeft te worden met leveren van warmte op de definitieve winningsvergunning. Dit verkort de doorlooptijd tussen proefboring en daadwerkelijke warmtelevering, wat zowel voor de exploitant van de warmtebron als voor de afnemers van warmte voor grotere zekerheid en lagere kosten zorgt.

Ook vindt het college het positief dat in het wetsvoorstel een expliciete koppeling tussen warmtewinning en warmtelevering wordt gemaakt. Dit versterkt de regierol voor gemeenten in de warmtetransitie.

Zorgpunten met betrekking tot het wetsvoorstel

Naast deze positieve kanten aan het wetsvoorstel heeft het college van Woerden ook aandachtspunten en zorgen over het wetsvoorstel aanpassing vergunningstelsel aardwarmte en over aardwarmtewinning.

Aardwarmte en geïnduceerde aardbevingen

Het college maakt zich op de eerste plaats zorgen over de risico's van aardwarmtewinning, dat momenteel een knuffelstatus lijkt te hebben in de energietransitie. Naar mening van het college van Woerden gaat het bij aardwarmte om mijnbouwactiviteiten met alle daarbij behorende risico's, inclusief het risico op geïnduceerde aardbevingen. Die volgens de Q&A van de provincie Utrecht over aardwarmte een kracht kunnen hebben van 3,5 op de schaal van Richter.

Het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) kondigde eerder dit jaar aan het toezicht op de aardwarmtesector en op mijnbouwputten te intensiveren. Specifiek voor aardwarmte constateerde SodM dat het technisch ontwerp van de putten voor geothermie niet voldoende is. Volgens SodM hebben alle geothermieputten last van corrosie, wat onder controle wordt gehouden door anti-corrosiemiddelen te gebruiken. SodM concludeert dat nog niet alle geothermisten een goedwerkend veiligheidsbeheerssysteem voor hun putten hebben. Dit baart het college zorgen.

Het college maakt zich ook zorgen over de risico's van geïnduceerde aardbevingen in inactieve breuklijnen, zoals deze bijvoorbeeld op zondagavond 23 juni 2019 veroorzaakt werd door de injectieput van de Balmatt geothermiecentrale van het Vlaamse onderzoeksinstituut VITO. Hier deed zich een aardbeving voor met een lokale magnitude M_L 2.1 op 4 kilometer diepte. Waarbij opgemerkt dat het college van mening is dat de magnitude hierbij niet alleszeggend is, omdat ondiepe bevingen grotere effecten aan gebouwen en infrastructuur op maaiveld kunnen hebben dan diepe bevingen van een zelfde magnitude.

Mijnbouwwet als economische wet

Het college vindt het zorgelijk dat de mijnbouwwet in essentie een economische wet is en blijft, gericht op het planmatig en economisch uitnuttigen van de ondergrond. Het college vindt dat niet meer van deze tijd en is van mening dat de mijnbouwwet omgevormd dient te worden in de geest van de Omgevingswet, waarbij een integrale afweging van omgevingsbelangen voorop staat. Daar hoort ook bij dat een concessie, opsporingsvergunning of winningsvergunning ingetrokken moet kunnen worden wanneer deze langere tijd niet is gebruikt, net als bij een omgevingsvergunning, zonder dat de concessie of vergunning tot handelswaar wordt. Een dergelijke structuur en handelwijze biedt meer zekerheden aan de omgeving dat een niet gebruikte concessie of vergunning na verloop van tijd van rechtswege vervalft. Waarna een nieuwe gegadigde opnieuw een concessie of vergunning aan dient te vragen, zonder rechten te kunnen ontleenen aan in een ver verleden verleende concessies of vergunningen.

Ook de lange looptijden van concessies, opsporingsvergunningen en winningsvergunningen leveren onzekerheid op voor de omgeving. Zeker als er langere tijd geen concrete plannen voor exploitatie worden ontwikkeld.

Winning van onvermijdelijke delfstoffen

In het wetsvoorstel wordt eufemistisch gesproken over onvermijdelijke delfstoffen, in de praktijk gaat dit bij aardwarmte over olie en (schalie)gaswinning. Het college is tegen gas- en oliewinning uit kleine velden en vindt dat er geen plaats is voor (nieuwe) gas- en oliewinning gelet op de klimaatambities van het Kabinet en van Woerden. We zijn dan ook van mening dat gas- en/of oliewinning geen middel mag zijn om de winning van aardwarmte rendabel te maken. Het college stelt als randvoorwaarde voor de winning van aardwarmte hierbij de 'onvermijdelijke' delfstoffen aantoonbaar tot een minimum moeten zijn beperkt en dat eventueel geplande combinatie van warmte en fossiel (dual play) is uitgesloten. Het college is van mening dat dit noodzakelijk is voor het behoud van draagvlak voor aardwarmtewinning. Daarom zijn we van mening dat in het wetsvoorstel opgenomen behoort te worden dat gegadigden voor het zoeken naar of winnen van aardwarmte duidelijk dienen te maken hoe de hoeveelheid te winnen onvermijdelijke delfstoffen zo veel mogelijk beperkt wordt. Bij meerdere gegadigden behoort het minimaliseren van de hoeveelheid onvermijdelijke delfstoffen een positief beoordelingscriterium te zijn bij het rangschikken van verschillende aanvragers. Dit dient bij voorkeur vastgelegd te worden in de wet en niet bij of krachtens algemene maatregel van bestuur.

Afwegingskaders

Het college is van mening dat in de afwegingskaders concrete criteria en voorschriften opgenomen dienen te worden over wanneer winning veilig en verantwoord is, zodat alle belanghebbenden hiermee rekening kunnen houden. Op basis van een locatie specifiek geologisch onderzoek van de ondergrond moet de aanvrager onderbouwen of er bodembeweging is te verwachten als gevolg van het opsporen of winnen van aardwarmte. Wanneer er bodembeweging is te verwachten die mogelijk schade kan veroorzaken aan gebouwen of infrastructurele werken, moet ook een beoordeling van de risico's voor omwonenden, gebouwen of infrastructurele werken worden gemaakt. Naar het oordeel van het college zullen integrale lange termijn aansprakelijkheid, financiële reserves van vergunninghouder en omgekeerde bewijslast in geval van schade wettelijk geregeld moeten zijn. Een nulmeting van de huidige situatie en juiste inzet van de juiste meetapparatuur is belangrijk en tiltmeters zijn hier een belangrijk onderdeel van.

Innovatie en minimaliseren risico's

In de memorie van toelichting wordt gesteld dat technologische innovaties en innovatieve concepten het potentieel van aardwarmte nog verder kunnen verhogen. Daarbij ontbreekt naar mening van het college het gericht inzetten van innovatie om mijnbouwrisico's van aardwarmte (waaronder trillingen en bodem/waterverontreiniging) te minimaliseren door bijvoorbeeld gebruik te maken van gesloten systemen. Bijkomend voordeel is dat afkoeling van de watervoerende lagen en dichtslibben van de installatie wordt voorkomen en winning beter kan worden afgestemd op de vraag in de gebouwde omgeving. Een innovatiespoor gericht op het minimaliseren van de hoeveelheid onvermijdelijke delfstoffen ontbreekt eveneens.

Het college van burgemeester en wethouders,

De secretaris,

drs. M.H.J. van Kruisbergen MBA

De burgemeester,

V.J.H. Molkenboer